

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 4201, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Nr.
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai Į 2022-05-04 Nr. S-1297

Kopija
Ekonomikos ir inovacijų ministerijai,
Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai,
Vidaus reikalų ministerijai,
Užimtumo tarnybai,
Valstybinei darbo inspekcijai,
Valstybinio socialinio draudimo fondo
valdybai,
Valstybinei mokesčių inspekcijai,
Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai,
Policijos departamentui,
Valstybės kontrolei

DĖL SEIMO AUDITO KOMITETO SPRENDIMO (DĖL UŽIMTUMO TARNYBOS VEIKLOS DIDINANT UŽIMTUMĄ)

Vykdydama Vyriausybės Kanceliarijos 2022-05-04 rašte Nr. S-1297 „Dėl Seimo Audito komiteto sprendimo (Dėl Užimtumo tarnybos veiklos didinant užimtumą)“ pateiktą prašymą, pateikti Seimo Audito komitetui ir Vyriausybės kanceliarijai informaciją apie priemones, kurių imtasi ir (ar) planuojama imtis, siekiant sistemaiškai spręsti efektyvios šalies darbo rinkos problemas, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia institucijų¹ pateiktą apibendrintą informaciją.

Dėl problemų, susijusių su darbu šešėlyje

Siekiant efektyviai kovoti su šešėlinės ekonomikos reiškiniais, nuo 2019 m. kovo 1 d. Lietuvoje įgyvendintas tarpinstitucinio bendradarbiavimo modelis, veikiantis centrinių institucijų lygmeniu (Rizikos analizės centras) ir teritoriniu principu (Jungtiniai operacijų centrai). Šiuo pagrindu dalyvaujančios institucijos – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VDI), Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos – keičiasi ir analizuoja renkamą informaciją, susijusią su įvairiais pažeidimais bei nusikalstamomis veikomis, darančiomis neigiamą įtaką ar žalą valstybės finansų sistemai bei mokesčių surinkimui, nustatant grėsmes valstybės finansų sistemai bei mokesčių surinkimui, pagal

¹ Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Užimtumo tarnyba, Valstybinė darbo inspekcija, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, Valstybinė mokesčių inspekcija, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, policijos departamentas, Valstybės kontrolė

kompetenciją organizuojant ir įgyvendinant priemones pažeidimams bei nusikalstamoms veikoms atskleisti ir iširti.

Centrinių institucijų lygmeniu veikiantis Rizikos analizės centras kiekvienais metais, atlikęs ekonomikos sektorių analizę pagal nustatytus mokesčių rizikų kriterijus bei institucijų valdomą informaciją, išskiria rizikingiausius, didžiausias šešėlines pajamas generuojančius sektorius, į kuriuos turi būti nukreiptos institucijų pajėgos, ir šias pajėgas nukreipia. Šioje veikloje daug dėmesio skiriama ir nelegalaus darbo bei užimtumo problemoms.

Atsakingos institucijos įgyvendina Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksmų planą, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 1K-317 „Dėl Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksmų plano patvirtinimo“, numatytas priemones.

Nuo 2022 m. balandžio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 22¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-462 pakeitimo įstatymas ir lydimieji įstatymai (toliau – Įstatymai), kurie įteisino skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodą (toliau – kodas) statybvietėse². Įstatymų tikslas – mažinti nelegalų darbą statybose. Įstatymų uždaviniai: 1) numatyti realią atsakomybę statytojui (užsakovui) ar jo įgaliotam rangovui už neskaidriai statybose dirbančius asmenis; 2) sukurti nesudėtingą informacinių technologijų sprendimą, leidžiantį kontroliuojančioms institucijoms patikrinimo metu, taip pat statytojui (užsakovui) ar jo pasitelktam rangovui nesudėtingai patikrinti, ar asmuo yra skaidriai dirbantis. Daugiau informacijos apie pakeitimus: [Būtina turėti skaidriai dirbančio ID | Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija \(lrv.lt\)](https://www.lrv.lt/lt/aktualu/2022-04-14-butina-tureti-skaidriai-dirbančio-ID-Lietuvos-Respublikos-socialinės-apsaugos-ir-darbo-ministerija).

2022 m. I-II ketv. kodo kontrolė buvo vykdyta VDI atliktų 452 patikrinimų metu.

Papildomai informuojame, kad įgyvendinant Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įtraukios darbo rinkos plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 929 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įtraukios darbo rinkos plėtros programos patvirtinimo“, pažangos priemonę Nr. 09-001-02-03-05 „Tobulinti kovos su nelegaliu ir nedeklaruotu darbu priemones“ yra vykdoma veikla „Valstybinės darbo inspekcijos pajėgumų stiprinimas“. Vykdam šią veiklą VDI 2022 m. skirta 10 etatų nelegalaus ir nedeklaruoto darbo, nedeklaruotos savarankiškos veiklos bei užsieniečių įdarbinimo pažeidimų prevencijos veiklai, susijusiai su kodo kontrole statybvietėse (2023 m. – 20 pareigybių ir 2024 m. – 20 pareigybių).

2022 m. liepos 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 24 straipsnio 4 dalies 9 punkto pakeitimas, kuris nustato, kad bedarbio statusas panaikinamas iš karto, kai Užimtumo tarnyba iš nelegalaus darbo, nedeklaruoto darbo ir nedeklaruotos savarankiškos veiklos kontrolę ir prevenciją vykdančių ar kitų institucijų gauna informacijos apie bedarbio nelegaliai gautas ar gaunamas pajamas ir (ar) nelegalų darbą, neteisėtą veiklą, susijusią su pajamų gavimu. Taip pat pagal Užimtumo įstatymo 22 straipsnio 5 dalį bedarbio statusas pakartotinai gali būti suteikiamas ne anksčiau kaip po 6 mėnesių nuo bedarbio statuso panaikinimo dienos. Be to, nedirbančiam asmeniui, kuriam bedarbio statusas buvo panaikintas dėl 24 straipsnio 4 dalies 9 punkte nurodytos aplinkybės, darbo rinkai besirengiančio asmens statusas nesuteikiamas.

Atkreipiame dėmesį, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija rengia Užimtumo įstatymo 55–61 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo be kita ko siekia peržiūrėti galiojančias administracines nuobaudas ir kitas finansines sankcijas juridiniams asmenims už nelegalų darbą,

---

² Statybos yra tarp svarbiausių ekonomikos sektorių Lietuvoje. Jame dirba apie 95 tūkst. fizinių asmenų, iš kurių apie 25 tūkst. dirba su verslo liudijimais, o apie 14 tūkst. – pagal individualios veiklos pažymą. Tai sudaro apie 7% visų socialiniu draudimu apdraustųjų fizinių asmenų Lietuvoje (jų yra apie 1,3 mln.). Kartu statybos sektorius yra ir viena iš didžiausių šešėliu pasižyminčių sektorių Lietuvoje. Nors legaliai dirba apie 7% asmenų, tačiau statybų sektoriuje užfiksuojama virš 50% visų dirbusių nelegaliai (įskaitant nedeklaruotą darbą ar įdarbintus asmenis nesilaikant užsieniečių įdarbinimo tvarkos).

nedeclaruotą darbą ir užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus siekiant, kad sankcijos būtų veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios nuo nelegalaus darbo naudojimo ir įgyvendinant Europos Komisijos Komunikatą „Dėl 2009 m. birželio 18 d. Direktyvos 2009/52/EB, kuria numatomi sankcijų ir priemonių nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams būtinausi standartai, taikymo“ (2021) 529 galutinis. Numatoma, kad šį Įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Vyriausybė galėtų pateikti Lietuvos Respublikos Seimui svarstyti 2022 m. pabaigoje.

VMI 2022 m. vykdo Neapskaityto darbo rizikos mažinimo pilotinio projekto priemones, orientuotas į neapskaityto darbo rizikos mažinimą. Projekte dalyvauja Kauno ir Šiaulių apskričių valstybinės mokesčių inspekcijos, šių regionų savivaldybės, Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau — Užimtumo tarnyba), Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau — SoDra), VDI, Kauno ir Šiaulių vyriausieji policijos komisariatai (toliau — AVPK). Priemonės orientuotos į šias tikslines grupes: asmenys, ieškantys darbo, ilgalaikiai bedarbiai, asmenys, atliekantys paslaugas pagal žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų kvitus³ (toliau — paslaugų kvitai).

Įvyko 17 VMI susitikimų su Kauno regiono bei 6 susitikimai su Šiaulių regiono savivaldybėmis, kurių metu kartu su UT atstovais pristatytas nedarbo mažinimo priemonių planas, aptartos nedarbo rajonų savivaldybėse aktualijos, apžvelgti mokestiniai aspektai, paslaugų kvitų naudojimas, suderinti savivaldybių įsitraukimo klausimai. Susitikimai taip pat vyko su seniūnijų atstovais ir bendruomenių gyventojais.

Susitikimuose savivaldos išsakė šiuos pastebėjimus:

- Nedarbas ar nelegalus darbas finansiškai patrauklus dėl išmokų, kompensacijų, paramos, pašalpų dydžių.

- Siekiant išvengti darbo, naudojamosi gydymo įstaigų išduotomis pažymomis: ilgalaikiai bedarbiai Užimtumo tarnybai teikia gydymo įstaigų išduotas pažymas / rekomendacijas / nedarbingumo pažymėjimus ilgam laikotarpiui.

- Egzistuoja neregistruota vykdoma veikla ir nelegalus darbas įvairiose srityse:

- nedeclaruojama patalpų nuoma ir iš jos gaunamos pajamos;

- grožio paslaugų specialistai įsigyja verslo liudijimus tik keletui dienų, tuo tarpu daug šio sektoriaus atstovų prašo savivaldybių pašalpų, socialinės paramos;

- verslo liudijimai įvairiuose sektoriuose įsigyjami tik atskiroms dienoms, o veikla galimai vykdoma nuolat: gyventojai skaičiuoja dienas, kad išliktų registruoti Užimtumo tarnyboje ir gautų lengvatas;

- deklaruojamos itin mažos metinės pajamos iš individualios veiklos ir tada kreipiamasi socialinės paramos, kompensacijų, išmokų iš Užimtumo tarnybos, savivaldybių;

- paslaugų kvitai išrašomi ne kiekvienai dienai, nepilnai užpildomi (pvz., be datos), kas suteikia galimybę nesilaikyti 60 dienų apribojimo;

- paslaugų kvitai naudojami ir nekvalifikuotam ir kvalifikuotam darbui.

2022 m. liepos 27 d. VMI, Užimtumo tarnyba, VDI, SoDra vadovai nuotoliniu būdu susitiko su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) bei VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro (toliau – ŽŪIKVC) atstovais. Susitikimo metu:

- pristatyti Neapskaityto darbo rizikos mažinimo pilotinio projekto rezultatai;

- aptarta situacija, teikiant žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal paslaugų kvitus;

- aptarti apibendrinti pasiūlymai dėl teisės aktų, reglamentuojančių Paslaugų kvitų naudojimą.

Viena pagrindinių šių pasiūlymų vizijų — sukurti elektroninę paslaugų kvitų sistemą (toliau — e.sistema).

³ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatymas

E.sistemos nauda paslaugų gavėjui:

- sumažėtų administracinė našta dėl paslaugų kvitų knygelių įsigijimo;
- sumažėtų administracinė našta dėl duomenų teikimo SoDra (e.sistemoje matytusi paslaugų teikėjams išmokėtos sumos, todėl paslaugų gavėjams nereikėtų SoDra kas mėnesį teikti informacijos);
- supaprastėtų apskaita, atsisakant popierinių kvitų pildymo;
- paslaugų gavėjai galėtų sukontroliuoti, ar paslaugų teikėjo paslaugų teikimo dienų skaičius keliems paslaugų gavėjams neviršija 90 dienų (tokia pareiga numatyta Įstatyme, bet šiandien nenumatyta, kaip paslaugų gavėjai gali užtikrinti šią kontrolę).

E.sistemos nauda paslaugų teikėjui:

- būtų sudaryta galimybė žinoti savo duomenis apie pajamas pagal paslaugų kvitus bet kuriuo momentu kaupiamuoju būdu, nekaupiant popierinių kvitų pajamų deklaravimui;
- išnyktų prievolė saugoti antrąjį paslaugų kvitų egzempliorių su pirminiais duomenimis.

E.sistemos nauda kontroliuojančioms institucijoms:

- mažėtų rizika netinkamam kvitų naudojimui ir pajamų neapskaitymui;
- mažėtų administracinė našta institucijoms keisti duomenimis apie paslaugų kvitus.

Visos suinteresuotos institucijos (SoDra, VDI, VMI, Užimtumo tarnyba) turėtų galimybę duomenis matyti e.sistemoje. Dėl to SoDra patogiau būtų administruoti ir kontroliuoti privalomojo sveikatos draudimo įmokų deklaravimą, VMI atsirastų galimybė efektyviau kontroliuoti, ar paslaugos teikėjai deklaruoja pajamas, kurios viršija neapmokestinamųjų 1750 Eur dydį ir tampa apmokestinamosiomis pajamomis.

- matant elektroninėje erdvėje registruoto asmens darbą su paslaugų kvitu, Užimtumo tarnyba šis asmuo, vadovaujantis teisės aktais, būtų laikomas tuo laikotarpiu užimtu, informacija apie nedarbo lygį tiek šalyje, tiek ir konkrečioje savivaldybėje būtų tikslesnė ir reali. Šiuo metu nei darbdaviai, nei dirbantys su paslaugų kvitais asmenys neprivalo informuoti Užimtumo tarnybą apie šį faktą.

Taip pat svarstyti siūlymai siaurinti, aiškiau apibrėžti teikiamas paslaugas pagal paslaugų kvitus, nes patvirtintas paslaugų sąrašas, VMI vertinimu, yra per didelis ir apima tas pačias veiklas, kurios yra ir darbdavių kaip pagrindinės; riboti paslaugų gavėjų aibę, t. y. paslaugas pagal paslaugų kvitus galėtų gauti tik smulkūs ūkininkai, įmonės, numatant apyvartos, darbuotojų skaičiaus ribas.

Bendras VMI, Užimtumo tarnybos, SoDra, VDI kolegų pasiūlytas e. sistemos modelis bei argumentacija, kodėl šiuo metu esanti tvarka kelia sunkumų tiek paslaugų kvitų naudotojams, tiek institucijoms, buvo pateikta ŽŪM ir ŽŪIKVC atstovams. Sutarta kurti tarpinstitucinę ekspertų darbo grupę, kuri išnagrinėtų siūlymus, kaip keisti dabar galiojančią paslaugų kvitų tvarką, kad mažėtų šešėlinis nelegalus darbas.

VMI, įvertinusi galimas mokesčines rizikas, kontrolės veiksams atrinko:

- 19 mokesčių mokėtojų, įvertinus riziką – galimas mokesčių vengimas vietoj darbo sutarčių sudarant civilines sutartis ar kitaip vengiant mokėti gyventojų pajamų mokestį;
- 63 mokesčių mokėtojus, vykdžiusius paslaugų pirkimą pagal paslaugų kvitus.

Iki 2022 m. rugpjūčio 1 d. buvo užbaigti 53 mokesčių mokėtojų, vykdžiusių paslaugų pirkimą pagal paslaugų kvitus, kontrolės veiksmai, kurių metu nustatyti 49 teisės aktų pažeidimai, dėl kurių taikyta atsakomybė, numatyta Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse. Kitų rizikingų mokesčių mokėtojų kontrolės veiksmai tęsiami.

Kontrolės veiksmai, atliktų VMI bendradarbiaujant su VDI ir AVPK metu, nustatyti tokie vyraujantys įstatymų pažeidimai:

- netinkamai pildomi paslaugų kvitai;
- paslaugų teikėjams neišduodami antrieji kvitų egzemplioriai (yra rizika, kad išrašomi tik kontrolės veiksmai metu arba iš anksto paruošti, kad esant poreikiui, būtų užpildomi);

- nustatyti pavieniai atvejai, kai paslaugos teiktos be paslaugų kvitų ir nesudarius darbo sutarties;
- nustatyta, kad paslaugų teikėjams išmokėtos didesnės nei 1750 Eur išmokos, tačiau teikėjai pajamų nedeklaravo ir gyventojų pajamų mokesčio nesumokėjo;
- slepiami darbo santykiai, naudojant paslaugų kvitus.

Apžvelgus, jog nustatomas pažeidimų mastas dirbant pagal paslaugų kvitus šiuo laikotarpiu yra nemažas, VMI ir VDI nutarė tęsti kontrolės darbus, juos išplečiant visos Lietuvos mastu.

VDI įvairiomis priemonėmis (seminarai, paskaitos, rekomendacijos, informacijos sklaida internete ir pan.) nuolat vykdo švietimą apie nelegalaus darbo žalą ir teisėto darbo naudą.

Dėl motyvuotos darbo jėgos trūkumo ir žemų įdarbinimo rodiklių

Užimtumo tarnyba, siekdama parinkti darbo ieškantiems asmenims darbo rinkos paslaugas ir (ar) aktyvios darbo rinkos politikos priemones, kurios yra tinkamiausios darbo ieškančiam asmeniui, atsižvelgiant į jo turimą kvalifikaciją ir (ar) kompetenciją, darbo patirtį, nedarbo laikotarpį, sveikatos būklę, pasirengimą darbo rinkai ir aplinkybes, darančias įtaką asmens įsidarbinimo galimybėms, jau registracijos metu atlieka įsidarbinimo galimybių vertinimą. Diegiamas naujas klientų aptarnavimo modelis – padidintas dėmesys darbui su savivalda, šalinant įsidarbinimą ribojančias aplinkybes. Didelių ir vidutinių įsidarbinimo galimybių darbo ieškantiems asmenims nuotolinis, kontaktinis ar mišrus. Ribotų įsidarbinimo galimybių asmenims paslaugos teikiamos kontaktiniu būdu. Kontaktinio susitikimo metu atliekamas giluminis interviu, kurio metu vertinamos įsidarbinimą ribojančios aplinkybės, kompetencijos, darbo paieškos įgūdžiai, motyvacija dirbti. Identifikavus aplinkybes, kurių negali išspręsti Užimtumo tarnyba, pasitelkiama savivalda, socialiniai partneriai. Užimtumo tarnyba nacionaliniu ir regioniniu lygiu tęsia bendradarbiavimą su daugiau nei 950 socialinių partnerių (valstybinės institucijos, darbdavių, visuomeninės ir nevyriausybines organizacijos, švietimo ir studentų organizacijos, įkalinimo, probacijos įstaigos, profesinės sąjungos, asociacijos). 2021 m. pavasarį startavęs naujas projektas „Socialinių paslaugų žemėlapis“ (<https://soczemelapis.uzt.lt/>), skirtas padėti specifinių problemų turintiems klientams, įtraukia vis daugiau Užimtumo tarnybos turimų socialinių partnerių, organizacijų, teikiančių įvairią pagalbą skirtingose srityse. Įstaigos yra kviečiamos įtraukti savo duomenis į žemėlapio duomenų bazę (nuo projekto pradžios iki 2022-06-30 367 įstaigos).

Vykdoma Atvejo vadybos principo taikymo plėtra tarp tikslinių klientų grupių – išgryninti procesai, atvejo vadybininkams pavirtinta kliūčių asmens užimtumui identifikavimo ir priemonių joms valdyti taikymo metodika. Numatoma įdarbinti 112 atvejo vadybininkų, kad atvejo vadybos paslaugos būtų teikiamos visose savivaldybėse.

Darbo rinkos paslaugų plėtra – trečiųjų asmenų pasitelkimas teikiant atskiras paslaugas. Nuo 2022 m. liepos 1 d. teikiamos papildomos konsultavimo paslaugos (konsultavimas dėl pasirengimo dirbti ir dėl verslo kūrimo (suteikiama verslo plano rengimo, verslo administravimo, išlaikymo bei plėtros žinių).

Stiprinamas darbas regionuose – periodiniai susitikimai su rajono savivaldybės atstovais, seniūnais, rajono darbdaviais, socialiniais partneriais, identifikuojant ūkio plėtros perspektyvas, planuojant paramos mokymuisi kryptis, siekiant lengviau integruoti darbo ieškančius asmenis į rinką. Vyksta glaudus bendradarbiavimas su savivalda, seniūnijomis, jose dirbančiais seniūnais, socialiniais darbuotojais. Keičiamasi informacija, aptariami darbo ieškančių asmenų grįžimo į darbo rinką klausimai. Aktyviai bendradarbiaujama organizuojant darbo rinkos dienas, dalyvaujama seniūnijų projektinėje veikoje, padedančioje spręsti užimtumo problemas.

Efektyvinamos karjeros konsultavimo ir orientavimo paslaugos, kurias teikia 14 regioninių karjeros centrų, bendradarbiaujant su socialiniais partneriais. Regioninių karjeros centrų specialistai individualiai ir grupėse konsultuoja profesinio orientavimo klausimais. Vyksta mokymai ir konsultacijos, kaip pasirašyti gyvenimo aprašymą, pasiruošti darbo pokalbiui, stiprinti pasitikėjimą

savimi, formuoti profesinį įvaizdį elektroninėje erdvėje, ugdyti viešojo kalbėjimo įgūdžius, verslumą. Su regioniniais karjeros centrais bendradarbiaujančiose įstaigose ir organizacijose galima išbandyti ir pasimatuoti profesijas (vadinamosios veiklinimo paslaugos). O norintiems išbandyti ir įsitraukti į savanorystę, specialistai taip pat patars ir padės.

Patvirtinta nauja Prevencinių priemonių grupės darbuotojų atleidimo atvejais metodika, kurios pagrindinis tikslas – operatyviai taikyti veiksmingas prevencines priemones iki atleidžiamam darbuotojui tampant bedarbiu.

Sustiprintas dėmesys pirminės ir antrinės darbuotojų atrankos vykdymui, atliekama nuolatinė laisvų darbo vietų užpildymo stebėseną. Darbą pradėjo Aukštos kvalifikacijos atrankų kompetencijų centras, kurio specialistai orientuosis tik į aukštos kvalifikacijos atrankų vykdymą. Patvirtinta atskira darbo su strateginiais darbdaviais metodika, siekiant palaikyti ir vystyti bendradarbiavimą su strateginiais darbdaviais bei tarpininkauti vykdant aukštesnės kvalifikacijos darbuotojų paiešką.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos priemonės, kurių imtasi ir (ar) planuojama imtis, siekiant spręsti efektyvios darbo rinkos problemas švietimo srityje.

1. Švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtinta Švietimo plėtros programos pažangos priemonė⁴ apima veiklas, kurios prisidės prie darbo rinkos poreikių atliepimo:

1.1. Sukurta pameistrystės įgyvendinimo schema, sudaranti palankias sąlygas mokiniams įgyti praktinių įgūdžių įmonėse. Ne mažiau kaip 70 proc. pameistrystės programų bus nukreipta į vidutines, mažas ir labai mažas įmones. Bent 40 proc. pameistrystės programų bus orientuota į skaitmeninių kompetencijų ugdymą.

1.2. Sukurta daugiau galimybių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams įgyti darbo rinkoje aktualių profesinių kompetencijų. Bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams bus sudarytos lankstesnės galimybės įgyti profesinių kompetencijų ir praktinių įgūdžių profesinio mokymo įstaigose, renkant mokymąsi pagal profesinio mokymo programų modulius.

1.3. Atnaujintos ir pritaikytos darbo rinkos pokyčiams profesinio mokymo programos. Siekiant pritaikyti profesinio mokymo turinį žaliajai ir skaitmeninei transformacijai, darbo rinkos poreikiams bus sukurtos naujos arba atnaujintos esamos profesinio mokymo programos (siekiamas rodiklis - 95 naujos ar atnaujintos profesinio mokymo programos). Taip pat bus siekiama, kad besimokantieji būtų suteikiamas subalansuotas profesinių ir bendrųjų kompetencijų (ypač skaitmeninių ir žaliųjų) derinys, siekiant, kad į darbo rinką žengiantiems, sugrįžtantiems ar norintiems persikvalifikuoti asmenims būtų suteiktas pagrindas mokymuisi ir užimtumui visą gyvenimą, socialinei įtraukčiai, pilietiškumui ir asmeniniam tobulėjimui. Taip pat numatyta parama profesijos mokytojų ir meistrų technologinių ir pedagoginių kompetencijų plėtojimui, siekiant užtikrinti prielaidas profesinio mokymo mokiniams gauti naujausias tendencijas ir darbinės praktikas atitinkančių žinių bei įgūdžių, didinti įmonių gebėjimą sklandžiau organizuoti ir teikti praktinį mokymą darbo vietoje.

2. Patvirtinta Švietimo plėtros programos pažangos priemonė⁵, kurios įgyvendinimas apima šias veiklas, kurios, tikimasi, prisidės sprendžiant darbo rinkos problemas:

2.1. Karjeros konsultavimo paslaugų teikimo mokiniams užtikrinimas. Siekiama, kad iki 2030 m. visose Lietuvos savivaldybėse būtų užtikrinamas profesinio orientavimo paslaugų teikimas mokiniams. Profesinio orientavimo paslaugas mokyklose teiks karjeros specialistai. Vienas iš

⁴ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-06-10 įsakymas Nr. V-952 „Dėl 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos švietimo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 12-003-03-04-03 „Sukurti rinkos poreikius atliepiančią profesinio ugdymo sistemą“ aprašo patvirtinimo“ patvirtinta Švietimo plėtros programos pažangos priemonė Nr. 12-003-03-04-03 „Sukurti rinkos poreikius atliepiančią profesinio ugdymo sistemą“.

⁵ 2022 m. gegužės 27 d. švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu Nr. V-851 „Dėl 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos švietimo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 12-003-03-05-01 „Įdiegti vieną langelį karjerai planuoti ir įgūdžiams tobulinti“ aprašo patvirtinimo“ patvirtinta Švietimo plėtros programos pažangos priemonė Nr. 12-003-03-05-01 „Įdiegti vieną langelį karjerai planuoti ir įgūdžiams tobulinti“.

pagrindinių sistemos elementų – kokybiškos informacijos apie tolesnio mokymosi ar karjeros galimybes teikimas. Ši informacija bus grindžiama Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos sistemos duomenimis. Profesinis orientavimas taip pat taps neatsiejama mokymosi visą gyvenimą sistemos dalimi, suteiksiantis galimybę kvalifikaciją ir (arba) profesinę patirtį turintiems asmenims gauti karjeros konsultacijas, kurios bus teikiamos ne tik naudojantis mokymosi visą gyvenimą informacine sistema, bet ir per Regioninių karjeros centrų tinklą.

2.2. Vieno langelio principu veikianči mokymosi visą gyvenimą informacinė sistema. Siekiama sudaryti sąlygas prieinamam kompetencijų plėtojimui ir kvalifikacijų pripažinimui 18–65 metų asmenims. Bus siekiama, kad 40 proc. sistemos mokymų būtų skirta skaitmeniniams įgūdžiams tobulinti. Remiantis Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos sistemos duomenimis, bus priimami sprendimai dėl prioritetinių asmenų, kuriems būtų suteiktos galimybės gauti mokymosi finansavimą, grupių, taip pat dėl prioritetinių programų ir kryptių, į kurias reikia orientuotis. Įsigaliojus Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo pakeitimams, vieno langelio principu veikianči mokymosi visą gyvenimą modelis konsoliduos fragmentuotą suaugusiųjų įgūdžių ugdymo sistemą, kurioje bus nustatyti aiškūs visų dalyvių vaidmenys ir atsakomybė bei veiklos finansavimo mechanizmai.

Vidaus reikalų ministerijos parengtoje 2022–2030 m. regionų plėtros programoje⁶ yra numatytos šios regioninės pažangos priemonės, kurios (ne)tiesiogiai gali prisidėti prie gyventojų užimtumo lygio didinimo ir pažeidžiamų visuomenės grupių įtraukimo į darbo rinką ir išlaikymo joje:

1) Nr. 01-004-07-01-01 (RE) „Paskatinti regionų, funkcinių zonų, savivaldybių ir miestų ekonominį augimą pasitelkiant jų turimus išteklius“, kurios asignavimų valdytoja yra Vidaus reikalų ministerija⁷ Regioninės pažangos priemonės investicijos skirtos konkrečių savivaldybių ekonominiam potencialui stiprinti, investiciniam patrauklumui didinti ir verslo aplinkai gerinti, siekiant kurti naujas kokybiškas darbo vietas;

2) Nr. 01-004-07-02-01 (RE) „Pagerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, darbo vietų pasiekiamumą ir tam reikalingų išteklių naudojimo efektyvumą“⁸;

3) Nr. 09-003-02-02-11 (RE) „Sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus“⁹;

4) Nr. 12-003-03-01-23 (RE) „Padidinti ugdymo prieinamumą atskirtį patiriantiems vaikams“¹⁰.

Atsižvelgiant į tai, kad nepakankamą darbo rinkos ir užimtumo politikos efektyvumą lemia ir regioniniai skirtumai, tokie kaip geografiškai netolygus visuomenės senėjimas ir gyventojų skaičiaus mažėjimas, ekonomikos koncentracija didžiuosiuose miestuose, atokių vietovių socialinė atkirtis, nepakankamos ar neefektyvios viešosios paslaugos, leidžiančios įtraukti į darbo rinką socialiai pažeidžiamas grupes, nepakankamas darbuotojų mobilumas ir kt., regionų plėtros tarybos ir savivaldybės, įgyvendindamos Regionų plėtros programą ir rengdamos regionų plėtros planus, galės prisidėti prie gyventojų užimtumo didinimo įvertinus vietos poreikius ir potencialą.

Dėl užsienio šalių darbo jėgos pritraukimo

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 713 patvirtinta 2022–2030 m. Regionų plėtros programa

⁷ preliminarus lėšų poreikis – 343 923,4 tūkst. Eur, iš jų – 271 310,8 tūkst. Eur 2021–2027 m. laikotarpio Europos Sąjungos fondų lėšų

⁸ Vidaus reikalų ministerija, 430 102,9 tūkst. Eur, iš jų – 341 165,8 tūkst. Eur 2021–2027 m. laikotarpio Europos Sąjungos fondų lėšų

⁹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 332 513,6 tūkst. Eur, iš jų – 260 189,5 tūkst. Eur 2021–2027 m. laikotarpio Europos Sąjungos fondų lėšų

¹⁰ Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 55 314,7 tūkst. Eur, iš jų – 44 406,8 tūkst. Eur 2021–2027 m. laikotarpio Europos Sąjungos fondų lėšų

Ekonomikos ir inovacijų ministerija vykdo, plėtoja ir planuoja įgyvendinti žemiau išvardintas priemones, skirtas talentų iš užsienio pritraukimui bei Lietuvos žmogiškųjų išteklių plėtrai.

1. Finansinės paskatos iš užsienio pritrauktiems darbuotojams ir darbdaviams, pritraukusiems darbuotojus iš užsienio. 2022 m. liepos 1 d. įsigaliojo Užimtumo įstatymo pakeitimai, pagal kuriuos vienkartinės išmokos skiriamos iš užsienio pritraukiamiems labai aukštos kvalifikacijos biotechnologijų, inžinerijos, informacinių technologijų, fizinių mokslų specialistams, taip pat – juos įdarbinančioms įmonėms. Šia priemone siekiama pritraukti į Lietuvą prioritetinių ekonomikos sektorių talentų ir didinti mūsų šalies konkurencingumą bei sulaukti daugiau investuotojų. Vienkartinė kompensacija, skirta padengti dalį persikėlimo išlaidų į Lietuvą atvykstančiam darbuotojui, sudaro apie 3 tūkst. eurų (4,1 MMA). Darbdaviui padengiamos aukštos kvalifikacijos darbuotojų paieškos užsienyje išlaidos – iki 5,2 tūkst. eurų (7,2 MMA). Iš užsienio pritrauktas specialistas turi būti įdarbintas neterminuotam laikui, jo vidutinis mėnesinis atlyginimas 6 mėnesius nuo įdarbinimo pradžios privalės būti ne mažesnis kaip 4,1 MMA. Išmoka bus mokama 6 mėnesius išdirbusiam asmeniui. Finansinė paskata darbdaviui tokio specialisto paieškos išlaidoms kompensuoti bus mokama po 12 mėnesių nuo asmens įdarbinimo pagal neterminuotą darbo sutartį. Skaičiuojama, kad pritraukti nauji ir susigrąžinti mokesčių rezidentai valstybei atneštų daugiau pajamų nei išlaidų. Vertinama, kad bent 4,1 MMA uždirbantis specialistas per metus sumoka apie 10,5 tūkst. eurų mokesčių.

2. Talentų pritraukimas į Lietuvą, nesusiejant su išankstine darbo vieta. Ekonomikos ir inovacijų ministerija įgyvendina Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano priemonę Nr. 5.3.10 „Parngti ir įgyvendinti priemones, sudarančias galimybes pritraukti į Lietuvą talentus, nesusiejant su išankstine darbo vieta“ (toliau – VPNĮP priemonė). VPNĮP priemone bus siekiama pritraukti aukštos pridėtinės vertės sektoriams trūkstamus specialistus iš užsienio. Jai įgyvendinti Ekonomikos ir inovacijų ministerija yra sudariusi darbo grupę, kuri aptaria reikalingų naujų migracijos kelių darbo paieškos, nuotolinio darbo ir individualios veiklos pagrindu koncepciją („Tech vartų“ plėtrą), taip pat įgyvendinimui reikalingų teisės aktų projektų, priemonės įgyvendinimo mechanizmo aprašo ir administracinių sąnaudų klausimus. Siūlomos priemonės yra skirtos didinti šalies žinomumą tikslinei talentų grupei ir pritraukti daugiau specialistų, sudarant galimybę jiems „išsibandyti“ šali, ir sukurti sąlygas jiems augti (pasiekti „Blue Card“ reikalavimus). Tikslinė priemonės auditorija yra trečiųjų šalių pažangiųjų technologijų gamybos ir žinioms imlių paslaugų sektorių „mid“ ir stipraus „junior“ lygio pozicijos specialistai. Taip pat tikimasi, kad šis modelis bus patrauklus ir diasporai.

3. Užsienio specialistų pritraukimas yra neatsiejamas nuo jų integracijos. Tuo tikslu įkurtas **paslaugų centras „International House Vilnius“**. Į šalį atvykę specialistai centre vieno langelio principu gali gauti visas svarbiausias paslaugas, susijusias su darbu, relokacija ir integracija Lietuvoje. Vilniaus miesto savivaldybės patalpose atidarytas centras suvienijo 10 šalies institucijų atstovus, kurie rūpinasi, kad lietuvių kilmės ir kiti užsienio specialistai greičiau integruotųsi: vienoje vietoje gautų leidimą gyventi šalyje, privalomąjį sveikatos draudimą, galėtų konsultuotis mokesčių klausimais, deklaruoti gyvenamąją vietą, registruoti vaikus į švietimo įstaigas ir pan. „International House Vilnius“ paslaugas teikia Migracijos departamento, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Užimtumo tarnybos, migracijos informacijos centro „Renkuosi Lietuvą“, „Sodros“, Valstybinės ligonių kasos, „Regitros“, Vilniaus miesto savivaldybės, verslumo ir eksporto plėtros agentūros „Versli Lietuva“ bei Vilniaus miesto turizmo ir verslo plėtros agentūros „Go Vilnius“ darbuotojai. Konsultacijos ir paslaugos „International House Vilnius“ teikiamos nemokamai. Taip pat numatome „International House“ plėtrą į kitus Lietuvos miestus.

4. 2014-2020 m. žmogiškųjų išteklių kompetentingumo didinimo priemonės. 2014-2020 m. ES investicijų programoje Ekonomikos ir inovacijų ministerijos koordinuojamoms žmogiškųjų išteklių plėtros priemonėms buvo skirta apie 80 mln. Eur Europos Socialinio fondo lėšų. Pagrindinės rėmimo kryptys buvo šios: užsienio investuotojų darbuotojų mokymas; sektorinių kompetencijų

ugdymas; įmonių darbuotojų gebėjimų dirbti su naujomis technologijomis didinimas; pameistrystė ir kvalifikacijos tobulinimas darbo vietoje; mažų ir vidutinių įmonių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas, taikant „kompetencijų vaučeriu“ sistemą. Pagal Ekonomikos ir inovacijų ministerijos kuruojamas priemonės nuo jų įgyvendinimo pradžios apmokyta per 88 000 įmonių darbuotojų.

5. 2021–2027 m. finansinio laikotarpio žmogiškųjų išteklių plėtros veiklos. Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2021–2027 m. finansiniu laikotarpiu į žmogiškuosius išteklius nukreiptas veiklas finansuos Europos regioninės plėtros fondo lėšomis. 2021–2027 m. ES fondų investicijų programos Lietuvai pirmojo politikos tikslo „Pažangesnė Europa“ 1.4. uždavinio „Ugdyti pažangiajai specializacijai, pramonės pereinamajam laikotarpiui ir verslumui reikalingus įgūdžius“ veiklos įgyvendins Sumaniosios specializacijos strategiją (konceptiją). Čia numatytos dvi veiklos: 1) Ugdyti MVĮ reikalingus darbuotojų įgūdžius, leisiančius prisitaikyti prie ekonomikos technologinių pokyčių ir pramonės pertvarkos ir 2) Ugdyti MVĮ ir kitų VGPP (verslo galimybių paieškos procese) dalyvaujančių subjektų darbuotojų gebėjimus. Veiklas planuojama įgyvendinti Sostinės ir Vidurio–Vakarų Lietuvos regionuose. Joms numatyta skirti 27,5 mln. Eur ES Investicijų programos lėšų (8,75 mln. Eur Sostinei, 18,75 mln. Eur Vidurio–Vakarų Lietuvos regionui).

6. Pažangos priemonė „Skatinti talentų ir kompetencijų pasiūlą pažangiai ekonomikai“. Rengiame 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos pažangos priemonę Nr. 05-001-01-15-02 „Skatinti talentų ir kompetencijų pasiūlą pažangiai ekonomikai“.

7. Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties pakeitimai. Ekonomikos ir inovacijų ministerija aktyviai dalyvavo diskusijose dėl pokyčių migracijos teisėkūroje bei teikė pasiūlymus dėl Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties pakeitimų, kurie yra ypač svarbūs siekiant pritraukti užsienio specialistus į Lietuvą. Nuo rugpjūčio 1 d. įsigaliojo įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties pakeitimai, sudarantys sąlygas greičiau ir patogiau trečiųjų šalių piliečiams sutvarkyti migracijos dokumentus. Pakeitimai užtikrina lengvesnes sąlygas pritraukti aukštos kvalifikacijos specialistus ir paprasčiau gauti Mėlynąją kortelę, pavyzdžiui, nebereikalingas darbo testas, nustatyta mažesnė atlyginimo kartelė trūkstantį profesijų specialistams, sudaroma galimybė dirbti keliems darbdaviams ir pan. Taip pat užtikrinamos lankstesnės sąlygos studijuojantiems, pvz., sumažinamas apribojimas studijas pabaigusiam užsieniečiui kreiptis dėl laikino leidimo gyventi po studijų baigimo, užtikrinama galimybė dirbti visą darbo dieną studentams, besimokantiems vakarinėse studijose. Be to, sudaromos lankstesnės sąlygos pritraukti įvairios kvalifikacijos darbuotojus, t. y. darbdavys galės rinktis įdarbinti arba turintį reikiamą kvalifikaciją, arba vienu metų darbo patirtį per pastaruosius 3 metus specialistą, arba išpareigoti užsieniečiui mokėti ne mažesnę nei metinis vidutinis mėnesinis šalies ūkio BDU dydis darbo užmokestį.

8. Tikslinės skatinamosios stipendijos STEM sričių studijų programose regionų aukštosiose mokyklose studijuojantiems studentams. Ekonomikos ir inovacijų ministerija nuo 2020 m. skiria tikslines skatinamąsias stipendijas STEM (angl. science, technology, engineering, maths) srities programas pasirinkusiems studentams regionuose, kuriuose jaučiamas didelis šių sričių specialistų trūkumas įtakojantis regiono verslo vystymąsi ir investicinį patrauklumą. Aktualių studijų programų sąrašas sudaromas remiantis VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ atlikta analize ir pateiktais siūlymais, skirtais didinti studijuojančių ekonomikos plėtrai aktualias STEM srities studijų programas regioninėse aukštojo mokslo įstaigose, tikintis jų įsiliejimo regioninę darbo rinką. 200 eurų dydžio kasmėnesinės tikslinės stipendijos skiriamos aukštųjų mokyklų studentams, įstojuosiems į valstybės finansuojamas inžinerijos, matematikos ir informatikos programas, kurios aktualios investuojantiems Lietuvoje. 2020 m. Ekonomikos ir inovacijų ministerija skyrė tikslines 200 eurų dydžio stipendijas 260 tais metais įstojuusių studentų, pasirinkusių studijas informatikos, matematikos ir inžinerijos srityse 10-tyje aukštojo mokslo įstaigų Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Utenos, Alytaus ir Marijampolės apskrityse. 2021-aisiais metais įstojuosiems studentams skirtos 268 stipendijos (į studijų programas, kurioms Ministerija skiria stipendijas, 2021-aisiais metais įstojo 8 studentais daugiau nei 2020-aisiais). Šiuo metu bendras Ministerijos finansuojamų tikslinių

stipendijų skaičius yra 528 stipendijos. 2022-aisiais metais numatyta finansuoti dar 268 stipendijas naujai įstosiantiems studentams. Bendras finansuojamų stipendijų skaičius nuo 2022 m. mokslo metų pradžios bus 796 stipendijos. Stipendijos mokamos visą bakalaurinių studijų laikotarpį – 4 metus, taip siekiant studentus motyvuoti nenutraukti studijų ir sieti tolesnę savo karjerą su tais regionais, kuriuose studijuojama. 2022-ųjų metų naujovė – stipendijos skiriamos studentams, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, kurios užtikrina bendradarbiavimą su verslo bendruomene ir studentų integracijos į darbo rinką prielaidas regione bei prisiima išpareigojimus dėl studentų profesinių ryšių užmezgimo su regione veikiančiomis įmonėmis bei jų įgytų kvalifikacijų įveiklinimo galimybių, vykdant praktikos, stažuotių, pameistrystės, pažangios verslo patirties perėmimo veiklas.

9. Programa „Kurk Lietuvai“. Siekiant pritraukti ir integruoti į Lietuvos darbo rinką diasporos jaunimą, studijuoti į užsienį išvykusį jaunimą, sėkmingai veikia Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir VšĮ „Investuok Lietuvoje“ įgyvendinama programa „Kurk Lietuvai“. Programos metu jauniems dalyviams ir dalyvėms, turintiems tarptautinės patirties, suteikiama galimybė užsienyje įgytas žinias ar inovatyvias idėjas pritaikyti gerinant Lietuvos viešąjį sektorį. „Kurk Lietuvai“ trunka 12 mėnesių ir susideda iš dviejų šešių mėnesių projektų, vykdomų skirtingose nacionalinio ar regioninio lygmens viešojo sektoriaus institucijose porose ar trijulėse. Jau daugiau nei 210 jaunų žmonių grįžo dalyvauti „Kurk Lietuvai“, daugiau nei 80 proc. po programos lieka kurti Lietuvoje, daugiau nei 40 proc. įsidarbino viešajame sektoriuje. Dalyvių amžiaus vidurkis kito programos įgyvendinimo eigoje: 2012 m. – dalyvių amžiaus vidurkis buvo 23 metai, 2022 m. – 29 metai.

10. „Work in Lithuania“ programa. Siekiant pritraukti aukštos kvalifikacijos užsienio specialistus (diasporą bei užsienio piliečius) atvykti dirbti aukštos pridėtinės vertės sektoriuose Lietuvoje, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai pavaldžios VšĮ „Investuok Lietuvoje“ talentų padalinys „Work in Lithuania“ plėtoja internetinį portalą, vykdo informacines kampanijas ir glaudžiai bendradarbiauja su įmonėmis. Tai vienas iš įrankių aukštos kvalifikacijos specialistų atvykimo skatinimui per įdarbinimą Lietuvoje veikiančiose įmonėse. Nuo programos pradžios 2017 m. spalio 18 d. prie iniciatyvos prisijungė 280 tarptautinių įmonių, profesinius profilius įkėlė daugiau nei 10 tūkstančių profesionalų, per metus portale workinlithuania.com į laisvas darbo vietas aplikuoja 16 tūkst. specialistų, o įmonės, organizuodamos darbo pokalbius ar įdarbinimo procesą, atsižvelgia į tai, jog kandidatai šiuo metu gyvena užsienyje.

11. Tyrimas „Globali kova dėl talentų. Galimybė Lietuvos proveržiui“. Ekonomikos ir inovacijų ministerijai pavaldžios VšĮ „Investuok Lietuvoje“ ekspertų komanda parengė baltąją knygą „Globali kova dėl talentų. Galimybė Lietuvos proveržiui“, kurioje pateikiami siūlymai talentų ekosistemos stiprinimui bei patraukti talentų iš užsienio ir išvykusių dirbti svetur lietuvių dėmesį bei paskatinti juos karjerą tęsti Lietuvoje. Šiame analitiniame dokumente pateiktų siūlymų dalis, susijusi su Ekonomikos ir inovacijų ministerijos kuruojamomis sritimis, bus svarstoma rengiant 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos pažangos priemonę Nr. 05-001-01-15-02 „Skatinti talentų ir kompetencijų pasiūlą pažangiai ekonomikai“.

12. Priemonės, skirtos diasporos pritraukimui. Planuojame ir plėtojame tikslines priemones, susietas su diaspora: užsienio lietuvių jaunimo stažuotės Lietuvos įmonėse bei diasporos įtraukimo į ekonomines veiklas programas. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija nuo 2022 metų pradėjo remti diasporos jaunimo pritraukimą į Lietuvos įmones. Pasirengimo šioms veikloms tikslu yra parengtas Užsienio lietuvių jaunimo stažuotių Lietuvos įmonėse rėmimo modelis, kurį šiemet pradėdame realizuoti, pradžia nedidele apimtimi.

13. Dvigubų diplomų partnerysčių iniciatyva. Šiais metais Ekonomikos ir inovacijų ministerija remia aukštojo mokslo įstaigų dvigubų diplomų partnerysčių kūrimo procesą tarp Lietuvos ir užsienio aukštųjų mokyklų. Šia priemone siekiama sukurti aukštojo mokslo įstaigų dvigubų diplomų partnerystes IT ir gyvybės mokslų srityse, siekiant sudaryti galimybę šių sričių studentams pagal Lietuvos ir užsienio aukštųjų mokyklą susitarimą bendru kreditų užskaitymo būdu

išduoti Lietuvos aukštosios mokyklos kvalifikaciją suteikiantį diplomą ir užsienio šalies aukštosios mokyklos kvalifikaciją suteikiantį diplomą.

Užimtumo tarnyba vykdo iniciatyva „Gal į Lietuvą?“, kuria siekiama informuoti užsienio lietuvius apie darbo rinką, suderinti darbdavių ir potencialių darbuotojų lūkesčius bei supažindinti su darbo paieškos galimybėmis Lietuvoje. Vykdomi nuotoliniai ir kontaktiniai šio projekto renginiai Lietuvoje ir užsienyje („Sugrįžk į Lietuvą be streso“, „Susikrauk lagaminą į Lietuvą“).

Viceministras

Martynas Šiurkus